

SOCIOLOGIE RODINY

Rodiny a společnosti – proměny vztahů, definice,
přístupy

ZS 2023

A solid blue triangle is positioned in the bottom right corner of the slide, pointing towards the top right.

Co je to rodina?

Co „dělá“ rodinu?

Proč některé skupiny považujeme za rodinu a některý ne?

Proměny rodiny v západní společnosti za posledních 200 let.

Rodiny v dnešní společnosti

- Nukleární rodina
- Rozšířena rodina
- Patchworková (posešívána) rodina
- DINK (Double Income No Kids)
- SINK (Single Income No Kids)
- Single
- F.R.I.E.N.D.S.
- LAT (Living Apart Together)

Heteronormativní
a neheteronormativní vztahy

Rodina v sociologické perspektivě

Sociologická perspektiva: rodina obsahuje nejen jednotlivce, ale také vztahy: partner – partnerka, rodič – dítě, bratr – sestra atd., který implikují povinnosti a vazby mezi lidmi, což je typové pro každou sociální skupinu.

Oproti většině ostatních sociálních skupin rodina to také sociální instituce v rámci širší společnosti. Být členem rodiny znamená také mít určité zákonné povinnosti a kulturně uznatelná práva (formální zákony a pravidla vs. neformální zvyky a tradice). Příklady?

designed by freepik.com

Sociologie rodin a instituce rodiny

- Sociologie rodin – široké spektrum různých forem rodinného soužití
- Sociologie rodiny – rodina jako instituce
- Rodina jako soukromá a veřejná záležitost

Společenské změny v XIX. století

- Národní stát
- Moderní kapitalismus a nové nerovnosti
- Nove vrstvy: měšťané a dělnictví
- Občanské svobody
- Urbanizace
- Sekularizace
- Masové ideologie

proměny instituce rodiny

(Ivo Možný *Rodina a společnost*)

Tabulka 1.2 Základní charakteristiky tradiční, moderní a postmoderní rodiny

	Tradiční	Moderní	Postmoderní
Struktura	široká, vícegenerační	nukleární, manželská	variabilní, individualizovaná
Základní kapitál	ekonomický	ekonomický, sociální, kulturní	sociální, KULTURNÍ
Legitimizace	sex, děti	děti	NELEGITIMIZUJE
Role	komplementární, hierarchizované	segregované, komplementární	individualizované
Funkce	univerzální	pečovatelské, statusotvorné, citové	CITOVÉ
Autorita	otec	otec – matka, funkčně segregované	individualizovaná, slabá
Reprezentace diskursu	náboženská, církevní	občanská	masmediální
Mezigenerační přenos	patrilinéární, autoritativní	demokratický, smíšený	slabý

Instituce rodiny se mění...

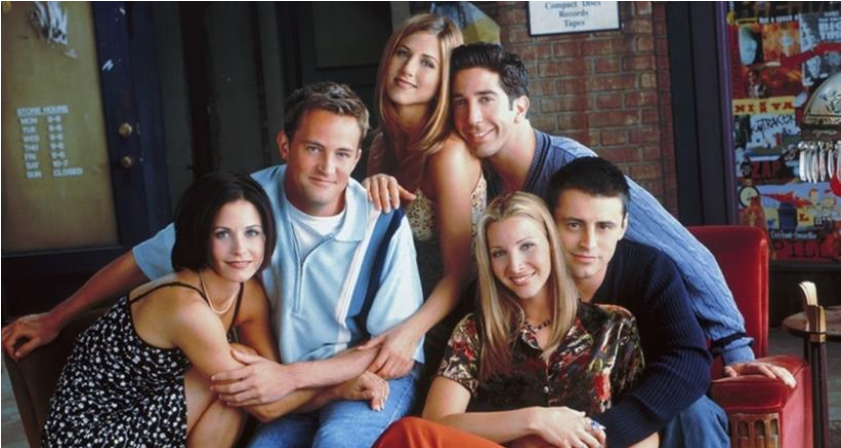
- Konec monopolu na legitimní sex
- Hranice mezi sex a početí (hormonální antikoncepce) – od 1970 stoupá počet nemanželských dětí
- Konec monopolu na plození a socializace děti
- Oslabení vlivu rodiny původu na potenciální status rodiny prokreační
- Růst počtu rozvodu a opakovaných manželství
- Dělbba práce a rozvoj speciálních institucí berou rodině její tradiční funkce: škola, výchova, masmédiá
- Pokles porodnosti
- Emancipace žen, redefinice roli

proč studovat rodinu?

- Každý z nás vyrostl v nějaké rodině (bez ohledu na její typ)
- Výzva k sociologickému studování rodiny: opustit myšlení typu „stalo se to mě, tak to musí být pravda pro každého“
- Sice formy rodinného soužití se mění, lidé setrvávají v různých formách intimních vztahů

Rodina to...

Rodina to...

Mezi médii, společností a akademickou obcí neexistuje shoda v tom, co to je rodina nebo jaká by měla být. Tyto rozdíly vyplývají z různých lidských perspektiv, hodnot, přesvědčení a potřeb.